

Pitkän virkotien kokija

Aineksia 75-vuotiaan Lauri Postin tutkijankuvaan

TERHO ITKONEN (Helsinki)

17. maaliskuuta viettää 75-vuotispäiväänsä akateemikko Lauri Albert Posti.

Lauri Posti on talonpoikaista varsinaissuomalaista juurta, Turun ylämaan Liedosta kotoisin. Hän kävi koulunsa Turussa, tuli ylioppilaaksi Turun suomalaisesta yhteiskoulusta 1928 ja kirjoittautui Turun yliopistoon, jossa Martti Rapola siihen aikaan oli suomen ja sen sukukielten professorina. Rapola muutti parin vuoden päästä Helsingin yliopistoon, ja niin muutti hänen lahjakas oppilaansa Lauri Postikin; hän valmistui monipuolisten lukujen jälkeen filosofian kandidaatiksi 1934. Akateemisia opintojaan hän täydensi tämän jälkeen syksyllä 1935 Riian yliopistossa, jossa perehtyi mm. latvian ja liettuan-kin kielen historiaan ja latvian fonetiikkaan. Oikeastaan hänen yliopisto-opintonsa eivät päättyneet tähänkään: sotien jälkeen hän oli Yhdysvalloissa lukuvuoden 1948—49, virallisesti Bloomingtonin yliopiston vierailuprofessorina mutta samalla perehtyen amerikkalaiseen kielentutkimukseen.

Tämä jo sellaisenaan runsaahko runko ei kerro vielä kaikkea Lauri Postin oppillisesta taustasta. Lingvistisen oppinsa hän on saanut paitsi kateederista ja erinomaisesti hallitsemastaan alan ja lähialojen kirjallisuudesta myös ja nimenomaan kielitieteellisestä kenttätutkimuksesta. Hän liikkui ainestenkeruumatkoilla stipendiaattina kotimaakunnassaan jo 1930 ja 1933, ja vuosina 1932 ja 1933 hän Suomalais-ugrilaisen Seuran lähettämänä tutki Virossa yhteensä viitisen kuukautta pakolaisten puhumaa Kukkosin vatjaa, pistäytyipä välillä vähäksi aikaa Liivin rantaankin. Vatjalaistutkimuksen tuloksena oli huomattavan runsas sanastosaalis, joka oli saatu kokoon monilla toisiaan täydentävillä keruumenetelmillä; myös kielennäytteitä kertyi melkoinen määrä. Heti maisteriksi valmistuttuaan 1934 Posti sai kolmeksi vuodeksi Helsingin yliopiston konsistorin myöntämän kamarineuvos Herman Rosenbergin stipendin, joka on tarkoitettu tieteellisiin ulkomaanmatkoihin. Hänen tarkoituksenaan näyttää olleen sen turvin syventyä erityisesti vepsään; yhdessä professori Lauri Kettusen ja ylioppilas Paavo Siron kanssa hän onnistuikin saamaan silloisissa oloissa poikkeuksellisen luvan matkustaa vepsäläisten pariin ja teki intensiivistä kenttätyötä vepsän eri päämurrealueilla koko kesän 1934, saalii-

Lauri Posti tilittämässä tutkimustuloksiaan (eroavan esimiehen vuosijuhlaesitelmä »Suomen *tili*-sanana alkuperästä» *Suomalais-ugrilaisessa Seurassa* 2. joulukuuta 1980).

naan sekä sanastoa että kielennäytteitä. Matkaluvan pidennystä Leningradissa odotellessaan hän syyskauden kirjoitteli puhtaaksi ja järjesti muistiinpanojaan, työskenteli Leningradin suurissa kirjastoissa ja täydensi jo Suomessa pitkälle ehtineitä venäjän opintojaan. Kun odotettua pidennystä ei kuitenkaan tullut, hän vuoden 1935 helmikuusta syyskuun alkuun asti jatkoi vepsän tutkimuksiaan Valamon luostarissa. Siellä hän tallensi varsinkin keskivepsäläisen Alažagjan murteen sanastoa ja äänneoppia murteen hyvältä taitajalta luostarin leivänleikkaajalta pappisdiakoni Rodionilta.

Tässä vaiheessa Postin katse kääntyi toiselle taholle, jonka hän oli konsistorille osoittamassaan alkuperäisessä matkasuunnitelmassa esittänyt vaihtoehtoisena: liivin kieleen ja eteläviron murteisiin. E. A. Tunkelon ehdotuksesta hän kuitenkin ensin opiskeli latviaa ja liettuaakin Riiassa syyskauden 1935. Tämän valmistautumiskauden keskeytti myönteinen yllätys. Posti pääsi alkuvuodesta 1936 vielä puoleksitoista kuukaudeksi vepsäläisten pariin, tosin vain Leningradin kaupunkiin. Siellä hän onnistui mm. selvittämään E. N. Setälän jäämistössä olevien vepsäläistekstien epäselviä kohtia ja määrittämään niiden saantikyliä; lisäksi hän teki sanastollisia ja äänteellisiä muistiinpanoja ja kir-

joitti tekstejä kielenoppailta, jotka edustivat hänelle ennestään tuntemattomia murteita. Noihin aikoihin hänen huomionsa oli kiintynyt erityisesti seikkoihin, joilla näytti olevan merkitystä astevaihtelun iän selvittämisen kannalta.

Matkan päätyttyä maaliskuussa 1936 Posti oikopäättää matkusti liiviläisiin. Hän aloitti työnsä itäliiviläisessä Sīkrōgin kylässä, pureutui kieleen nopeasti ja siirtyi sitten länsiliivin puolelle Pizan kylään; myöhemmin hän oleskeli muuttaman viikon vielä sekä Kuolkassa että Īrassa, jonka murre on eräänlainen itä- ja länsiliivin välinen siirtymämurre. Matkan päätavoite oli liivin äännehistorian selvittäminen — Lauri Kettusellahan oli valmistumassa liivin suuri sanakirja, pitkäaikaisen työn tulos. Ehkä merkittävin saavutus sekä liivin sisäiseltä että yleiskielitieteelliseltä kannalta olivat huomiot, jotka Posti heti alkuun teki liivin sanaintonaatioista; ne osoittautuivat samantyyppisiksi kuin latviassa. Konsistorille jättämässään matkakertomuksessa hän lausuu asiasta: »Tämä seikka, johon aikaisemmat tutkijat eivät olleet kiinnittäneet huomiota, olisi minultakin mahdollisesti jäänyt huomaamatta, ellei minulla edellisenä syksynä Riissä olisi ollut tilaisuutta etevän asiantuntijan [dosentti Anna Äbelen] johdolla perehtyä latin kielen vastaaviin ilmiöihin ja tottua niitä oma-kohtaisesti havaitsemaan.»

Vähin keskeytyksin Posti jatkoi liivin tutkimuksiaan viitisen kuukautta, heinäkuun 1936 loppuun asti. Sen jälkeen hän siirtyi Latvian arkaistisiin etelävirolaisiin kielisaarekkeisiin Koivaan ja Lutsiin; niissä hän oleskeli koko elokuun ja teki etenkin äänteellisiä muistiinpanoja. Arkistotutkimuksiaan hän jatkoi vielä Tartossa syyslukukauden 1936 ja edelleen vuoden 1937 puolella, samalla kun pani alulle aineistoonsa perustuvan väitöskirjatyön. Näin Posti oli pitkillä kenttätutkimuksillaan luonut tutkijanuransa pohjan. Mutta varsinainen tutkijanurakin oli jo alkanut, oikeastaan jo ylioppilaana vuonna 1931.

Lauri Postin Virittäjässä 52 vuotta sitten (1931) julkaisema kolmisivuinen esikoistutkielma »Pääpainollisen tavun vokaalin paradigmaattista kvantiteettivaihtelua Turun ylämaan murteessa»¹ on äänneopin alalta. Siinä ovat jo idullaan eräät hänen tutkielmiensa luonteenomaisuudet. Tutkielman virik-

¹ Seuraavassa mainitsen yleensä vain vuosiluvut niistä Postin tutkielmista, jotka ovat ilmestyneet hänen 60-vuotispäiväänsä 17:nteen maaliskuuta 1968 mennessä. Tarkat bibliografiset tiedot löytyvät Seppo Suhosen laatimasta bibliografiasta, joka sisältyy Suomalais-ugrilaisen Seuran tuona päivänä julkaisemaan Postin juhlakirjaan »Fenno-ugrica» (Suomalais-ugrilaisen Seuran toimituksia 145). Sen jälkeisistä tutkimuksista ilmoitan aina, missä kirjassa tai kausijulkaisussa ne ovat ilmestyneet, ja referoin niitä usein muutenkin tarkemmin kuin aiempia julkaisuja. Huomattava osa tutkielmista on ilmestynyt erilaisissa juhlakirjoissa. Kollegiaaliseen tapansa Posti on kirjoituksillaan aina pyrkinyt muistamaan merkkipäivää viettäviä kollegoitaan; paradoksinen seuraus on ollut se, että kirjoitukset ovat pyrkineet jäämään huomaamatta monilta muilta.

keenä ensinnäkin on itse merkille pantu, ennen tuntematon ilmiö, josta Posti on kotimurteestaan Liedosta tehnyt tarkkoja järjestelmällisiä havaintoja — jo kansakoululaisena, kuten tutkielmasta ohimennen käy ilmi. Ja tutkielman selityspuoli nojaa täsmällisiin, pääpiirtein varmasti aivan oikein oivallettuihin äännehistoriallisiin kriteereihin. Ei ole nuoren tutkijan vika, että Liedon merkilliset venymämuodot eivät Lounais-Suomen murteiden kokonaiskehityksessä vielä asetu täysin sijoilleen; kukaan ei ole niitä sen koommin pystynyt paremminkaan asettamaan, vaikka sekä Liedosta että eräistä naapurimurteista on myöhemmin saatu talteen valaisevaa lisäaineistoa.

Kun Posti seuraavan kerran 1934 esiintyy äänneopin tutkijana, hän on jo toisessa ympäristössä. Tutkielman aiheena on nyt »Vatjan $k > tš$ äänne­muutoksen iästä», ja taas tutkielma perustuu itse havaittuihin lähtökohtiin: siihen että Postin sanastamassa Kukkosin vatjassa ei vatjalle tyypillisestä $k > tš$ -muutoksesta näy jälkeäkään. Tutkielman arvoa kohottaa erityisesti kaksi seikkaa, jotka Postin myöhemmän tuotannon kannalta ovat enteellisiä. Siinä on tarkoin otettu huomioon myös historialliset näkökohdat (kreevinien alkuperä) ja hyödynnetty venäläisiä lähteitä, jotka useimmilta muilta tutkijoilta olisivat jääneet huomaamatta.

Ainakin jälkepäin katsoen Posti tekee varsinaisen läpimurtonsa kirjoituksellaan »Vepsän vokaalisoinnusta» 1935. Tämä kirjoitus on syntynyt uutta Venäjän-matkalupaa odotellessa alkuvuodesta 1935; tällä kertaa tutkimus perustuu lähes läpikotaisin itse kerättyyn ja murremaantieteellisesti analysoituun aineistoon, joka on peräisin edellisen kesän tuloksekkaalta tutkimusmatkalta. Vastaansanomattoman selkeällä tavalla Posti kirjoituksessaan osoittaa, kuinka vepsän vokaalisuhteiden täytyy perustua samanlaiseen arkaistiseen vokaali-järjestelmään, jota suomi yhä puhtaasti edustaa; nyt puoli vuosisataa myöhemmin uskaltaa sanoa, että kyseessä on laajalti katsoen pohjoiskantasuomen järjestelmä. Mutta kirjoituksen ansiot eivät rajoitu tähän. Suurta lukeneisuuttaan ja omia havaintojaan hyödyntäen Posti samalla selvittää, miten nimenomaan venäjän äännejärjestelmän vaikutus on asteittain murentanut tätä järjestelmää ja johtanut nykyvepsän murteiden kirjavaan edustukseen. Tiedossani ei ole, miten Postin kirjoitus aikoinaan otettiin yleensä vastaan; nyreästi siihen suhtautui julkisuudessa ainakin Lauri Kettunen, jonka varhempiin ajatuksenkulkuihin se ei sopinut. Myöhempi aika on osoittanut Postin käsityksen oikeaksi ja Kettusen ajatukset virvatuliksi.

Heti seuraavana vuonna, 1936, Posti julkaisee uuden alueenvaltauksen, kirjoituksen »Liivin kielen intonaatioista», joka taas perustuu kenttätyössä tehtyihin omiin havaintoihin, tällä kertaa latviaa ja liiviä koskeviin. Edellä kerrottuun tapaan hän on onnistunut erottamaan liivistä kolme fonologisesti distinktiivä sanaintonaatiotyyppiä, joista yhden saattoilmiöksi liivin tunnettu katko selittyy, ja vertaa niitä latvian intonaatiotyypeihin, katsomatta naapu-

ruskielten ilmiöiden kuitenkin kuuluvan geneettisesti yhteen. Postin fonologinen näkökulma, jossa näkyy sekä Otto Jespersenin että prahalaisuuden vaikutus, oli fonologian ensimmäinen varsinainen sovellus itämerensuomalaiseen kielentutkimukseen sen jälkeen kun Valentin Kiparsky tuoreeltaan oli tuonut prahalaisten opit Suomeen ohjelmallisessa kirjoituksessaan »Johdatusta fonologiaan» (1932). Utta avarrusta merkitsee nyt myös asian kokeellis-foneettinen selvitys, joka viittaa riidatta samaan suuntaan kuin kuulohavainnot. Tämäkään kirjoitus ei ilmestyttyään herättänyt ainakaan julkisesti sitä myönteistä huomiota, jonka se olisi ansainnut; jälleen oli vastassa kenttäkerääjänä suuresti ansioitunut mutta eräissä suhteissa urautunut Kettunen. Myöhemmin Posti yhdessä Aarni Penttilän kanssa (»Über die steigende und sog. Stossintonation im Livischen», 1941) täsmensi ja varmisti havaintojaan uusien menetelmin, senaikaisen tekniikan kehityksen kärkeä edustavalla oskillografilla, jonka Penttilä oli hankkinut Kasvatusopillisen korkeakoulun suomen kielen laitokseen foneettisia tutkimuksia varten.

Vuonna 1938 ilmestyy sitten yksi Postin huomattavimmista tutkimuksista, »Über den stufelwechsel im wepsischen». Lähtökohtana ovat E. A. Tunkelon hiukan aiemmin esittämät ajatukset siitä, miten vepsän oletettava astevaihtelukanta on tasoittunut. Veitsenterävällä, selkeällä metodilla Posti osoittaa, kuinka nimenomaan geminaattaklusiilien edustus äänis- ja keskivepsässä on pakko johtaa vepsän varhemmasta astevaihtelukannasta ja kuinka vepsän varhempi kanta vuorostaan heijastuu »Vepsän pohjoisten etujoukkojen» lyydiläisten kielessä. Tämäkään tutkimus ei aikoinaan näytä saaneen ansaitsemaansa huomiota, sen sijaan kyllä Kettusen jäsentymätöntä kritiikkiä. Osoituksena tieteellisten tulosten omaksumisen häilyvyydestä on se, että niin Suomessa kuin Virossa eräät tutkijat ovat vielä 1960- ja 1970-luvulla epäilleet vepsän varhempaa astevaihtelukantaa — Postin kirjoitukseen viittaamatta. Postin 1938 saavuttaman tuloksen heuristista merkitystä osoittaa ehkä parhaiten se, että juuri sen pohjalta on voitu taannoin selittää paitsi lyydiläis- myös aunukselaismurteiden astevaihtelun erityisluonnetta. Useinhan tutkimuksen pysyvän arvon määrää viime kädessä se, pystyykö se antamaan rakennuspuita ja tieteellisten selitysjärjestelmien kokonaisuutta kiinteyttäviä aineksia myös myöhemmälle tutkimukselle.

Vepsän astevaihtelua koskeva tutkielma oli laajuudestaan ja vankkuudestaan huolimatta ollut vain verso laajemmaksi suunnitellusta, kaikki itämerensuomalaiset kielet käsittävästä astevaihtelututkimuksesta. Vielä laajemmaksi kasvoi sen toinen verso, liivin astevaihtelun selvitys; se vaati taustakseen pakosta liivin muunkin äännekannan ja sen historian huomioonottoa, ja niin valmistui 1942 Postin väitöskirja, liivin mutkikkaan äännehistorian yleisesitys »Grundzüge der livischen Lautgeschichte». Tämä vaikeasta aihe ryhmästä kirjoitettu ihailtavan kuulas teos on lähisukukieltemme tutkimuksessa epäilemät-

tä katsottava koko vuosisadan merkittävimmäksi saavutukseksi. Hämmästyttävän taitavasti Posti selvittää liivin sotkuiset vyyhdet käyttämällä selityspenusteinaan klassisia äännelakia ja analogiaa ja tarvittaessa myös sporadisia äännekehittyimiä; apunaan hänellä ovat sitä paitsi artikulatorisen ja akustisen fonetiikan tietonsa ja hyvä latvian tuntemuksensa. Kirjan erityisenä ansiona on se, että se aivan kuin sivumennen hahmottaa myös liivin fonologian synkronisen rakenteen ja osoittaa tiettyjen keskeisten äänneilmioiden (mm. kahden peräkkäisen tavun muodostamien kvantitatiivien rakennetyyppien) aseman siinä. Vieraan kielen, lähinnä latvian, mahdollisen vaikutuksen Posti ottaa varovammin tai selkeäsanaisemmin huomioon monissa kohdissa; niitä ovat mm. liivin vokaalien metafoonia, *ū*:n delabiaalistuminen, konsonanttien palataalistuminen ja velaaristuminen sekä ainakin yksi intonaatiotyyppi (nousuintonaatio). Thomsenin ja Setälän viitoittamia uria seuraten mutta heidän todisteitaan karsien Posti onnistuu varmistamaan sen, että liivikin on aikoinaan ollut astevaihtelukieli. Astevaihtelun tasoittumisen yhdeksi syyksi hän osoittaa latvian vaikutuksen.

Kielitieteilijänkään yöpöytälukemista Postin väitöskirja ei ole. Käsitellyt asiat ovat siksi vaikeita, että esitystapansa selkeydestä ja nautittavuudesta huolimatta teos tuskin helposti avautuu lingvistiikan jokamiehelle. Luullakseni yhä nykyään ovat harvassa ne kollegat, jotka ovat vaivautuneet tämän perusteoksen lukemaan syventyvästi läpi. Syventyvän lukemisen se ansaitsee; lukijan arvio 1980-luvulla muovautuu positiivisemmaksi kuin vastaväittäjän Lauri Kettusen hiukan pakotteisen tuntuinen loppuarvio (Vir. 1942 s. 330): »Ja tieteellisenä saavutuksenakin on ”Grundzüge der livischen Lautgeschichte” kaikesta huolimatta arvokas ”opinnäyte”, joka tapauksessa keskitason väitöskirjaa arvokkaampi, niinkuin pitkään valmistusaikaan ja tekijän kehittyneisyyteen katsoen oli odotettavakin.»

Väitöskirjassaan Posti vetoaa sekä äännefysiologisiin että akustisiin seikkoihin, kun hän etsii ja löytää kokonaisselityksen liivin mutkikkaalle metafonialle ja vokaalien »murtumalle», siihen asti diftongiutumiseksi katsotulle ilmiölle. Ohimennen hän huomauttaa, että samat selityspenusteet näyttävät sopivan myös nordisteja paljon askarruttaneisiin skandinaavisten kielten vastaaviin ilmiöihin. Kuutta vuotta myöhemmin, 1948, hän palaa kysymyksen Ruotsissa ilmestyneessä tutkielmassaan »Till frågan om brytning och omljud» ja osoittaa tarkoin oman yhtenäisen selityksensä edut nordistien aiempiin, usein kasuistisiin selityksiin verrattuna. Niin oudolta kuin kuulostaakin, Postin urauurtava ja toisen kielen (liivin) paralleeleihin täsmällisesti nojautuva tutkielma näyttää Skandinaviassa enimmäkseen jääneen vaille ansaitsemaansa huomiota. Tieteellinen muotitavara liikkuu varsinkin nykyään helposti maasta ja maanosasta toiseen, mutta eri asia on, perustuuko kaikki muotitavara kestäviin oivalluksiin. Postin tutkielma tuntuu perustuvan.

Alumpana mainittiin Postin 1948—49 tekemä Yhdysvaltain-matka. Tämän herätteikkään matkan suoranaista satoa on viron fonologiaa uudesta näkökulmasta valaiseva »On quantity in Estonian» (1950), alkuaan New Yorkin kielitieteen seurassa pidetty esitelmä. Posti puoltaa sitä näkemystä, että viron mutkikas kvantiteettijärjestelmä perimmältään on binaristinen: oletetun ternaarin kvantiteettiopposition yksi jäsen on oikeastaan saattoilmiö, jonka kvantiteetti on sidoksissa seuraavan tavun vokaalin puolipituuteen. Samalla Posti kuitenkin ennakoii uutta, vielä täsmällisempää näkemystä, jonka juuret saatavat olla jo liivin kvantitatiivien struktuurityyppien analyysissä: olennaisia hänen mukaansa ovat lopulta ensi ja toisen tavun muodostamien tahtien kokonaissuhteet, eivät erillisten äänneiden kvantiteetit. Synkronisen fonologian kannalta tämä kirjoitus merkitsee uutta alueenvaltausta, mutta siinä vilahtaa näkyviin myös fonologian diakroninen puoli. Varsinaiseksi diakroniseksi selityspohjaksi Posti sitten nostaa fonologian kohta tämän jälkeen, Virittäjän Rapolan-juhlavihkossa 1951. Hänen lyhyehkön mutta periaatteellisesti tärkeän artikkelinsa nimenä on »Suomen murteiden äännehistorian kysymyksiä», ja tässä artikkelissa hän antaa mm. vakuuttavan diakronis-fonologisen selityksen suomen *ŋk*-yhtymän horjuville astevaihtelusuhteille.

Samassa kirjoituksessa on myös muuta uutta, semmoista mikä oli ennakoitunut jo kahdessa 1950 ilmestyneessä artikkelissa: »Remarks on the treatment of Proto-Finnic *s* in Carelian and Veps» ja »Viron dentaaliklusiilin astevaihtelusta». »Remarks»-kirjoituksessa *s*:n vaihteleva ja ristiriitainen edustus vepsässä, lyydissä ja karjalan eri murteissa saa luontevan ja myös kielimaantieteellisesti hallitun selityksen venäjän vaikutuksen pohjalta. Erityisesti kiinnittää huomiota venäjän sibilanttien historian tarkka vaarinotto; juuri siihen perustuu Postin koko ajatuksenkulun rakenteellinen porrasteisuus. Kirjoituksessa »Viron dentaaliklusiilin astevaihtelusta» on aiheena viron suffiksaalin astevaihtelun *D*-edustus sellaisissa tapauksissa, joissa vielä Liber Census Daniaen kirjoitustavoista päätellen on myöhään tavattu säilynyt dentaalispiranti *ð*. Posti näkee tässä alasaksan äännejärjestelmän vaikutusta, joka on katsottavissa superstraatiksi. Palatakseni nyt kirjoitukseen »Suomen äännehistorian kysymyksiä»: Posti jatkaa siinä samantapaisia vieraan kielen vaikutukseen perustuvan selityksen linjoja, kun hän venäjän kielihistorian avulla selittää *ts*-yhtymän edustusta Luoteis-Laatokan rantamurteissa ja karjalassa ja antaa erälle lounaismurteiden äänneilmiöille selityksen läheisten ruotsin murteiden avulla. Molemmat selitykset osoittavat sekä kekseliäisyyttä että naapurikielten tutkimuksen erinomaista hallintaa.

Jo aikaisin Postin kiinto oli suuntautunut itämerensuomalaisten kielten latinan, kantasuomen, rakenteeseen. Siihen on monta viittausta jo hänen varhaistuotannossaan, ja 1947 hän julkaisi tältä alalta tuoreita näkökulmia avaavan tutkielman »Kantasuomen äännehistorian kysymyksiä», jossa hän muu-

ten hyödyntää taitavasti toistakymmenen vuoden takaisia Koivan ja Lutsin murteiden muistiinpanojaan. Samalta pohjalta ponnistaa sitten 1953 ilmestynyt kumouksellinen synteesi »From Pre-Finnic to Late Proto-Finnic: studies on the development of the consonant system». Kantasuomen kauden tutut konsonantiston muutokset otetaan siinä yksi toisensa jälkeen kaikinpuoliseen tarkasteluun, ja tarkastelun tulos on, että valtaosan muutoksista täytyy perustua joko balttilaiseen tai — tavallisemmin — germaaniseen vaikutukseen; kyseessä eivät siis olekaan äänne muutokset sanan tavanomaisessa mielessä vaan äännesubstituutiot. Postin mullistavan näkemyksen on tuohon aikaan täytynyt hätkähdyttää tutkijatovereita samalla tavoin kuin se toukokuussa 1952 hätkähdytti suomen kielen opiskelijoita: luennoituaan lukukauden täsmälliseen tapaansa kantasuomen äännehistoriaa Posti viimeisellä tunnilla todisti suuren havaintotaulun avulla, että syvempi selitys kaikelle luulotellulle omaperäiselle kehitykselle saadaankin vasta balttilaiselta ja germaaniselta taholta. Niin luonteva ja helppotajuinen Postin teoria oli, että se tällä kertaa sai heti tuoreeltaan eri tahoilla varovasti myönteisen vastaanoton (ks. Vir. 1953 s. 306—311); myöhemmin se sitten nopeasti omaksuttiin kielentutkimukseemme *commune bonumiksi*. Kantasuomen myöhemmässä selvittelyssä, erityisesti 1970-luvulla alkaneessa uudessa lainasanaston tutkimuksen vaiheessa, sillä on ollut keskeinen asema; viimeistään näissä tutkimuksissa se on lopullisesti testautunut, samalla kun sitä on voitu käyttää lukuisien lainasanoja koskevien hypoteesien testaamiseen. »From Pre-Finnic to Late Proto-Finnic»-tutkielmassa kiteytyvät Postin tutkimusotteen parhaat puolet: laajan, usein omasta takaa kerätyn aineiston suvereeni hallinta, sanan parhaassa mielessä strukturaali näkemys, naapurikielten ja niiden varhais- ja esivaiheiden tarkka tuntemus — ja ennen muuta kaiken tämän tiedon oivaltava hyödyntäminen. Tutkielman jäntevä, elegantti rakenne ja suppean naseva tyyli ovat omaa ylhäistä arvoluokkaansa.

Kun vastanimitetty itämerensuomalaisten kielten professori Lauri Posti virkaanastujaisesityksessään 1954 luonnosteli erityisesti itämerensuomen äänneopin tutkimuksen tulevaa työalaa, hänen huomionsa kohteena oli etenkin se, miten vieras vaikutus jonkin kielen äännerakenteessa voidaan täsmällisesti todentaa. Samoja ajatuksia kehittää 1966 ilmestynyt, teoreettisesti merkittävä »Kann Lautwandel durch fremden Einfluss verursacht werden?» Välikautena Posti oli ehtinyt julkaista kaksi huomattavaa tutkielmaa, joissa hän mallikelpoisella tavalla sovelsi teoreettisia ajatuksiaan käytäntöön. Toinen on Björn Collinderin juhlakirjassa 1955 ilmestynyt »Voiceless vowel in Lapp», jossa hän hyvää lappologian ja sen tutkimushistorian mutta samalla hyvää nordistiikan hallintaa osoittaen johti lapin klusiilien ja affrikaattojen preaspiraation varhaisesta skandinaavisesta vaikutuksesta. Toinen, 1958 julki tullut »Zur Geschichte des Wandels $k > tʃ$ im Wotischen» palasi neljännes-

vuosisadan kehitteillä olleeseen teemaan. Nyt ei ollut kyseessä enää vatjan äänne muutoksen pelkkä ikäys vaan samalla sen johtaminen venäläisestä vaikutuksesta, minkä ratkaisun Posti osoitti olevan täysin sopusoinnussa sekä kronologisten että asutushistoriallisten tosioden kanssa. Nuoruuksien ehkä vielä hiukan harvajuonteinen etydi on tässä tutkielmassa muuntunut täyte-lääksi, moniin suuntiin laajenevaksi ja sisäisesti tasapainoiseksi konsertoksi.

1950-luvun huipentuman jälkeen Posti ei ole paljon palannut puhtaasti äänneopillisiin aiheisiin; äänneopillinen argumentointi on kyllä ollut keskeisellä sijalla hänen noista ajoista vilkastuvassa taivutusopillisessa ja sanahistoriallisessa tuotannossaan. Paavo Ravilan juhla kirjassa 1962 hän lopullisen tuntuisesti selitti muun muassa monia tutkijoita ja kokonaisia tutkijapolvia askarruttaneen vepsän äänne- ja taivutussuhteen *enžne* 'entinen' : gen. *entšen* kirjoituksessaan »Über einige problematische Lautverhältnisse im Wepsischen«. 1965 valmistuivat monisteina (vaikka vasta 1973 julkaistiin) kirjoitukset »Alustavia mietteitä viron, vepsän ja vatjan yksinkertaistetusta transkriptiosta» ja »Alustava ehdotus liivin yksinkertaistetuksi transkriptioksi». Lyhydestään ja vaatimattomasta nimestään huolimatta ne sisältävät tärkeitä periaatteellisia kannanottoja: kolmen kielen fonologisen analyysin ytimen. Samana vuonna 1965 Posti Helsingin fennougristikongressissa esittää viron kvantiteettisuhteista tarkennetun käsityksensä, jossa struktuurityypeillä on keskeinen osa, ja huomauttaa, että periaatteellisesti samankaltaisia ja historiallisestikin aivan samaan tapaan selittyviä struktuurityyppejä ovat myös skandinaavisten kielten keskenään kontrastoivat aksenttityypit.

Tallinnassa 1973 pidetyssä itämerensuomalaisen filologian symposiumissa Posti esitelmöi kantasuomen oletetusta tavunloppuisten klusiilien astevaihtelusta. Tutkimus oli jo tuota ennen saanut sorretuksi teorian useimmat tukipylväät, ja sen viimeisen hauraan sampaan, eteläviron merkilliset *käla* : *kälä* -tyyppiset suhteet, Posti nyt taittoi osoittamalla murremaantieteellisin keinoin, että kyseessä on vain kahden murretyypin törmäyksessä syntynyt omalaatuinen taivutusuudennos. Postin esitelmä oli kielimaantieteen yleisen teoriainkin kannalta tärkeä, ja sen julkituloa odotetaan hartaasti.

Jo varhain Postin kiinnostus suuntautui myös muotooppiin; itse asiassa hän on ollut itämerensuomen muotoopin, varsinkin taivutusopin johtava selvittäjä aikana, jolloin tämän tärkeän työalan harrastus jopa aineskokoelmien puutteen vuoksi oli meillä pitkään melkein kuolluksissa. Muun muassa omat kenttätyössä kertyneet ainekset ovat pohjana 1934 ilmestyneelle Postin ensimmäiselle taivutusopilliselle tutkielmalle »Vatjan ja viron *a*-, *ä*-monikon alkuperä». Tälle aiemmassa tutkimuksessa hämäräksi jääneelle monikkotyypille Posti osoittaa lähtökohdan varhaiskantasuomen **a_i*, **ä_i* -nominien (esim. **san_{kaj}* 'sanko', **penä_i* 'peni') taivutuksesta, jossa eräät (alkuaan vokaalivarta-

loiset) sijamuodot näyttävät säilöneen *a:n* ja *ä:n* samalla kun se muissa (alkuaan konsonanttivartaloisissa) sijamuodoissa on kadonnut tai muuttunut *o:ksi* tai *ę:ksi*. Konstruktio voi tuntua rohkealta, mutta se on yksityiskohtia myöten loppuun harkittu, ja samasta asiasta myöhemmin esitetyt selityskokeet se yhä jättää selvästi varjoonsa.

Kiintoisaan rekonstruktioon nojaa myös tutkielma »Eräs itämerensuomalainen genetiivimuodostus», joka ilmestyi 1937. Posti käsittelee siinä eteläisille itämerensuomalaisille kielille luonteenomaista **-nden*-tyyppistä pronominiin monikon genetiiviä, jonka heijastumia tavataan suomessakin (esim. *Agricola neinnen, quinen*, Keski-Pohjanmaan *näinen, noinen*). Mordvaan tukeutuen hän osoittaa, että muodosteen pohjana ovat nähtävästi olleet **nen* 'niiden' -tyyppiset alkuperäiset genetiivit; nykytyyppi sisältää päätekoostuman, johon on selventäväksi jatkoksi liimautunut kantasuomalainen monikon 2. genetiivin pääte **-den*. Tarton-aikana syksyllä 1936 tehtyihin esitöihin puolestaan perustuu Eesti Keelessä 1938 julkaistu arvokas tutkielma »Mõningaist mõõdu väljendamiseks tarvitatavaist läänemere-soome vormidest». Puheena ovat suomen nykyisten ekvatiivadjektiivien (tyyppi *korkuinen*) sijasta eri puolilla itämerensuomea tavattavat alkuperäisemmät, ominaisuudennimien kaltaiset muodosteet (tyyppi **korjus* : **korjutta*). Varsinkin etelävirossa ja vepsässä näiden muodosteiden kehitys on haaronut moniin odottamattomiin suuntiin. Postin lähtökohtana ovat nytkin omassa kenttätyössä kertyneet vepsän muistiinpanot ja tuossa työssä saadut herätteet, mutta lisänä on tarkka kirjallisuudesta ja arkistoista poimittu aineisto. Tyypin äänne- ja muotohistoria, semantiikka ja syntaksikin saavat selkeää valaisua; samalla selvenee yksi kohta itämerensuomen ominaisuudennimien monipuolisesta historiasta ja pohja tulee luoduksi myös itämerensuomen ekvatiivien laajalle kokoavalle tutkimukselle, jollainen yhä nykyään odottaa tekijäänsä.

Vuonna 1945 Posti julkaisee sitten Virittäjän Kettusen-juhlavihkossa artikkelin »Itämerensuomalaisten kielten passiivin tunnusten suhteesta». Aiheena on yksi itämerensuomen taivutusopin keskeisimmistä ja hämärimmistä kysymyksistä. Sekä passiivin tunnusten kahtalaisuus (geminaatta- ja yksinäis-*t*:hen palautuvat tunnukset) että pitemmän tunnuksen edellä *a, ä* -vartaloisissa verbeissä vartalon loppuvokaalin sijasta esiintyvä *e* olivat kauan askarruttaneet tutkimusta, eikä niille ollut löytynyt täysin vakuuttavaa selitystä. Tunnusvariantteja esitellessään Posti nojautuu liivin, vatjan ja vepsän osalta muun muassa omaan keräämäänsä, jo semmoisenaan arvokkaaseen aineistoon. Ratkaisevammaksi kuitenkin osoittautuu niin ikään omassa kenttätyössä syntynyt idea: muodollisesti täysin kestävä selitys sekä tunnuskahtalaisuudelle että pitempitunnuksisen passiivin *e*:lle saadaan yhdellä kertaa, jos ajatellaan pitempitunnuksisten muotojen alkuaan olleen **-nte-* johtimisten frekventatiivi-verbien lyhyttunnuksisia passiivimuotoja. Tällaisista verbeistä ei itämeren-

suomessa ole säilynyt paljon suoranaisia jälkiä; selvin on Postin huomaama vepsän *joksenden* 'juoksentelen'. Lapin ja mordvan produktiivin *-nte- frekventatiiviverbityypin perusteella Posti olettaa, että tyyppin on varhemmin täytyntyt olla paljon yleisempi, ja ratkaisevan tuen teorialle antaa se hänen huomionsa, että lapissa alkup. *a, ä* -vartaloisten verbien vartalon loppuvokaali tässä verbityypissä korvautuu juuri *e:n* jatkajalla. Tyyppiesimerkiksi tarjoutuu lapin *vuok'set* 'oksentaa' : frekv. *vuovsâdit*, jota vastaa suomen *oksentaa*. (Postin tiedossa ei tuolloin vielä näy olleen se hänen ratkaisuaan yhä lujittava seikka, että eräissä suomen murteissa on näihin asti säilynyt jopa frekventatiiviverbien aiempi vartalotyyppi *oksennen* : prees. yks. 3. p. *oksentoo* = kirjak. **oksentee*.) Itse passiivin tunnuksen Posti katsoo olevan identtinen kausatiivi-johtimen *-*ða*-, *-*ðä*- kanssa. Tämä tutkielma nojautuu sekä oivalliseen oivalukseen että harvinaisen johdonmukaiseen ja aukottomaan todisteluun; asia tuntuu sen jälkeen selvitetyltä.

Itämerensuomen passiivin persoonapäätte, alkuaan nähtävästi monipersoonaisen passiivin yksikön 3. persoonan päätte, on *-*sen* ~ *-*hen*. Sama persoonapäätte tavataan myös itämerensuomalaisen kielten itäryhmän refleksiivitaivutuksessa ja verbeittäin eteläviron (jäänteenomaisesti pohjoisviron ja vatjan-kin) tavallisessa aktiivitaivutuksessa. Jo tämä seikka näyttää suunnan Postin taivutusopillisia tutkimusharrastuksia tästä lähin refleksiivitaivutuksen ja *-*sen* (*-*hen*)-päätteisen ei-refleksiivisen taivutuksen ongelmiin.

Ensimmäisenä ilmauksena tästä on 1947 ilmestynyt tutkielma »Vepsän refleksiivinen taivutuspäätte -*stę*«. Samasta vuodesta lähtien Posti kertoo ratkoneensa eteläviron *-*sen* (*-*hen*)-päätteen pulmia: miksi juuri tämä päätte tavataan suppeahkossa rajallisessa ryhmässä kaksitavuisia verbejä ja lisäksi monissa useampitavuisissa johdostyypeissä? Oman käsityksensä hän esitti Budapestin fennougristikongressissa ja Kotikielen Seurassa 1960 pitämässään esitelmässä (Virittäjä 1961: »Itämerensuomalaisen verbitaivutuksen kysymyksiä«). Aiempi tutkimus oli pystynyt suurin piirtein osoittamaan kyseeseen tulevat verbit mutta ei selvittämään *-*sen*-päätteen ideaa. Posti oli Koivan ja Lutsin kielisaarekkeista saanut 1936 talteen aineistoa, joka näytti olevan eräissä suhteissa vanhoillisemmalla kannalla kuin muu eteläviro, mutta vain tarkasti vertailemalla eri lähteisiin sisältyviä tietoja hän saattoi osoittaa, että *-*sen*-päätte on rajoittunut semantiikaltaan aivan määrättyyppisiin kaksitavuihin: sellaisiin, jotka vastaavat indoeurooppalaisten kielten ns. mediaaliverbejä (latinassa lähinnä deponenttiverbit). Kyseessä ovat verbit, joiden ilmaisema toiminta tapahtuu itsessään subjektin tarkoittaessa tai joiden toiminnassa koko subjektin tarkoite on mukana. Tuskin tämäkään idea olisi tutkijalle helposti välähtänyt ilman hänen laajaa lukeneisuuttaan, joka auttoi häntä kytkemään itämerensuomen ilmiön indoeurooppalaisiin vertauskohtiinsa. Ne poikkeukset, joita Postin huomaamasta semanttisesta pääsäännöstä

nykyään ilmenee varsinkin useampitavuisissa johdoksissa, selittyvät hänen mukaansa vaivatta myöhemmiksi yleistymiksi.

Postin tutkielma on itämerensuomen nykyaikaisen taivutusopin kulmakiviä. *-sen-päätettä on aiemmin pidetty lähinnä refleksiivisenä, mutta kun se osoit-tautuukin pikemmin mediaaliseksi, niin refleksiivitaivutus Postin mukaan selittyy mediaalisen persoonapäätteen luonnollisesta lisäämisestä refleksiivis-merkityksiseen vartaloon. Passiivinkin tunnus hänen uuden käsityksensä mukaan olisi alkuaan pikemmin refleksiivinen kuin kausatiivinen verbin-johdin; passiivin on (toisin kuin joskus on arveltu) pääteltävä alkuaan olleen monipersonainen, ja passiivissa alkuaan vain yks. 3. persoonaan kuulunut päätte *-sen ~ *-hen todistaa tämän mediaalisen persoonapäätteen kerran olleen yleisitämerensuomalainen; sen häviäminen suomen verbintaivutuksesta perus-tuu siis myöhähkөөn kehitykseen. Passiivin nykyinen yksipersonaisuus lähes kaikissa itämerensuomalaisissa kielissä taas on yksinkertaisesti seurausta siitä, että passiivin 3. persoonan päätte *-sen ~ *-hen oli joutunut verbin persoona-päätteistössä paitsioon, kun sama aines mediaalikonjugaation kadottua ei enää kuulunut produktiivina elementtinä ei-passiivisen taivutuksen päätteisiin. Oivallus ja päätelmä rakentuvat oivallukselle ja päätelmälle, ja päätelmäkokonaisuuden kaikki puolet vahvistavat tasaisesti toisiaan, toisin kuin lingvis-tisessä korttitalotekniikassa, jossa yhdenkin arveluttavan kortin poisto riittää luhistamaan koko rakennelman.

Kymmentä vuotta myöhemmin, Tallinnan fennougristikongressissa 1970, Posti palasi taas passiivin pariin («Fragen der ostseefinnischen Verbalflexion II», kongressijulkaisussa 1975). Selvästi ja yksityiskohtaisesti todistellen hän ensinnäkin osoitti, että aiemmin monin eri tavoin tulkitut viron passiivityypit *kirjutakse*, *kirjutatakse* selittyvät yksinkertaisimmin, jos ajatellaan niidenkin takana olleen kantasuomalainen lyhyttunnuksinen passiivi **kirjoitadaksen*, sama jonka jäänteitä eritoten vatjassa on runsaasti säilynyt. Toiseksi hän käsitteli vanhan kirjasuomen monipersonaista passiivia (mm. Agricola *me waijwatamma*, *te castetat*) ja selitti mm. latinalaisiin alkuteksteihin nojautuen, että ainakin monikon 1. ja 2. persoonassa se nähtävästi on latinan esikuviiin perustuvaa oppinutta teoriointia, vaikka passiivin sinänsä täytyy olettaa olleen alkuaan monipersonainen. Kielen kehityksen luontainen monipolvi-suus ilmentyy Postin analyysissä havainnollisesti.

Entä sitten itämerensuomen refleksiivitaivutus? Vuonna 1960 Posti oli lyhyesti viitannut siihen, että tämä nimenomaan itäisille itämerensuomalaisil-le kielille ominainen mediaalitaivutuksen verso olisi kasvanut venäjän reflek-siivitaivutuksen maaperästä. Vuonna 1980, Turun fennougristikongressin laa-jassa täysistuntoesitelmässä »The origin and development of the reflexive conjugation in the Finnic languages», hän vihdoin palaa vuosikausia kypsyt-telemäänsä aiheeseen. Tiiviisti ja osuvasti hän ratkoo refleksiivitaivutuksen

tunnusten ja päätteiden pulmia murre murteelta ja kieli kieleltä; erityistä huomiota saavat karjalan ja vepsän suhteet. Postin mukaan jopa noissa muotoaineksissa on havaittavissa myöhäistä venäjän äänteellistä vaikutusta, ja laajan tarkastelun hän huipentaa siihen vuosien mittaan varmistuneeseen käsitykseensä, että koko refleksiivitaivutuksen synty ainakin olennaiselta osin on vietävä muinaisvenäjän refleksiivitaivutuksen vaikutuksen tiliin. Vaikutus on ollut sen verran myöhäistä, että se näyttää tapahtuneen rinnan eri puolilla itäisiä muinaismurteita, ja tämä yhdessä eräiden puhtaasti muoto-opillista järjestelmää koskevien seikkojen kanssa selittää myös refleksiivitaivutuksen morfologisen kirjavuuden.

Postin vuonna 1945 alkanut verbintaivutusta koskeva tutkimussarja, jonka eri vaiheet ovat orgaanisesti seuranneet toisiaan, on tässä tutkimuksessa viety komeaan päätökseen. Tutkimuksen kokonaisuuden kannalta voi kai arvioida, että kyseessä silti on vasta välipäätös; sen jälkeen kun morfologinen puoli on saatu kuntoon ja sitä tukevat perustavat syntaktis-semanttiset huomiot järjestykseen, voi vasta alkaa itämerensuomen passiivin, mediaalitaivutuksen ja refleksiivitaivutuksen (ynnä passiivi- ja refleksiivijohdosten) laajeneva diakroninen syntaktis-semanttinen selvittely. Sellaisen kannalta Postin tutkimussarja on harvinaisen virikkeinen, ja voi ennustaa ja toivoa, että joku nuorempi tutkija jatkaa hänen viitoittamiltaan urilta kohti yhä syvempää verbioppimme ja siihen liittyvän lingvistisen mikrokosmoksen historiallisen taustan ymmärtämistä. Lauri Posti on rastinut, kulkenut päästä päähän ja kertaalleen kokenut pitkän virkotien, jonka varsilta tulevatkin tutkijat vielä voivat saada paljon saalista.

En puhunut »virkotiestä» sattumalta. Tämä paula- eli ansapolkua merkitsevä vanha metsästystermin tulee näet puheeksi jo Lauri Postin ensimmäisessä sanastollisessa tutkielmassa »Virka» (esitetty Kotikielen Seurassa joulukuussa 1931, julkaistu Virittäjässä 1932). Tutkielman lähtökohtana on hänen *virka*-sanalle vatjasta tapaamansa merkitys 'jono, rivi'. Posti hahmottelee kiintoisan semanttisen kehityskulun vatjan säilyttämästä alkumerkityksestä metsämiehen paula- ja ansavirkoihin ja lopulta *virka*-sanana nykyiseen abstraktiin merkitykseen. »Virka» on samalla alkuna Postin sanahistoriallisille artikkeleille. Vähitellen, tekijän tietojen, kokemusten ja kombinaatiokyvyn karttuessa, ne alkavat suuntautua yhä selvemmin suomen balttilaisiin, germaanisiin ja venäläisiin lainasanoihin — aloille, joissa tarvitaan monipuolista lainojen sekä lähtöettä tulokielten tuntemusta ja lisäksi luovaa oivallusta.

Kiintoisaa on jälkepäin havaita, että Posti jo sanastollisessa esikoiskirjoituksessaan tuli raivanneeksi tietä balttilaiselle lainaetymologialle. Hänen rekonstruoimansa alkumerkitys 'jono, rivi' palveli näet etymologiaa, jonka Jalo Kalima 1941 esitti *virka*-sanalle: kyseessä on balttilainen laina, jonka rinnas-

tuskohteiksi sopivat latvian *verdze* mm. '(pitkä) rivi' ja *viġele* mm. 'kasa, rivi; koristenauha'. Postin ensimmäinen oma balttilaisetymologia lienee vuodelta 1946, puolen vaaksan mittainen huomio, jonka mukaan vepsän *bārbitada* 'kehrätä (värttinällä)' selittyy vanhaksi balttilaiseksi lainasanaksi. Sen jälkeen kestää lähes neljännesvuosisadan, ennen kuin 1969 (Paavo Siron juhla-kirjan kirjoituksessa »Siikanen sinun nimesi», Acta Universitatis Tamperensis A 26) ilmaantuu Postin seuraava balttilaisetymologia. Tarkasteltavana on nyt itäsuomalainen 'vihnettä' merkitsevä *siikanen*, jolle Posti niin ikään osoittaa luontevan tuntuksen balttilaisen originaalin. Kumpikin kirjoitus on periaatteellisesti merkittävä siksi, että ne osoittavat vanhan balttilaisen lainan voivan elää vain suppealla itämerensuomalaisten kielten alueella, vieläpä nimenomaan niiden pohjoisryhmässä. Onko kyseessä tällöin vanhan laajemman levikin kaventuma vai muisto maantieteellisesti ahdasalaisesta Itämeren pohjoispuolisesta balttilaiskosketuksesta, siinä on ongelma, jonka ratkaisemiseen tavalla tai toisella vastainen tutkimus ehkä pystyy osoittamaan lisäaineiksia.

Tämän jälkeen Postin balttilaisetymologiat karttuvat nopeaa tahtia. Asiahistoriallisesti merkittävä tulos on itämerensuomen vanhan rekitermin *kausta* osoittaminen balttilaislainaksi (»Reen *kausta*», Virittäjän Sadeniemen-juhlahvihkossa 1970). Ehkä vielä merkittävämpi on Postin havainto, jonka mukaan 'vetohärän aisaa' merkitsevä arvoituksellinen *vehmaro* saa sekin ratkaisunsa balttilaiselta taholta. Hänen selvityksensä (»Vehmaro ja kysymys itämerensuomalaisen vetohärkäkulttuurin iästä») ilmestyi Kustaa Vilkunalle omistetuksessa Kotiseudun juhlahvihkossa 1972; se on huomattava lisä tutkimukseen, pohdittiinpa vetohärkäkulttuurin ikää ja leviämistä tai lounaismurteiden vanhimpia kytköksiä Suomenlahden eteläpuolelle. Sekä vetohärkä- että rekitermistöön Posti edelleen on tuonut tärkeitä lisiä, kun hän juontaa (kirjoituksessa »Some new contributions to the stock of Baltic loanwords in Finnish languages», *Baltistica* 13, 1977) balttilaisesta lähteestä 'härän ieshihnaa' merkitsevän lounaismurteiden sanan *jutta* ja toisaalta läntisiin itämerensuomalaisiin kielimuotoihin kuuluvan, 'reen kaplasta' merkitsevän *ketaran*. Muitakin tärkeitä balttilaislöydöksiä hän samalla esittää: tavalliset suomen ja itämerensuomen sanat *lahti* (vanha vastine myös lapissa) ja *ohdake* ja paljon harvinaisemman liivin sanan *kiländäks* 'linnun kupu'. Kaikki uudet etymologiat ovat vaatineet paljon tietoja sekä kielestä että sen ulkopuolelta ja ennen kaikkea niiden tietojen yhdistelevää hallintaa.

Kai vuonna 1940 Posti julkaisi ensimmäiset germaaniset etymologiansa; ne koskivat nuorehkoja ruotsalais- ja alasaksalaislähtöisiä pesyeitä sm. *kuosi* (< ruots.), vir. *koos* '(laivan) kulkusuunta, kurssi', liiv. *küöz* 'paikka, virkapaikka' (< alasaks.) ja sm. *muona* (< ruots. *månad*), vir. *moon*, liiv. *müon* (< alasaks. *Monat*). Kesti yhdeksäntoista vuotta — välillä oli jo ilmestynyt kantasuomen germaanisvaikutteisia äänne- ja muoto- muutoksia koskeva suurtutkimus —, kunnes

Posti (1959) palasi aihepiiriin ja juonsi skandinaaviselta taholta itäsuomalaisen murren *latjata* 'latoa'. Sitä seurasivat lopullisen tuntuinen, myös asiahistorian kannalta vankasti perusteltu selitys ruotsalaislainasta *silakka* (1962) ja taidokasta äänneopillista perustelua vaatinut *vauhti*-sanana selitys (ruotsin *fart*-sanana eräistä murremuodoista; »Fi. *vauhti*» Olav Ahlbäckin juhla-kirjassa, *Studier i nordisk filologi* 58, 1971). Vanhojen germaanisten lainojen pariin Posti siirtyi tämän jälkeen; hän on löytänyt hyvin perustellun lainaselityksen ensin suomen tavalliselle adjektiiville *köyhä* (»On the origin of Finnic **keühä* 'poor'», Matti Liimolan juhla-kirjassa FUF 40, 1973) ja perustellut sen jälkeen myös asian kannalta vankasti suomen *lahja*-sanana germaanista lähtöä (»Über einige Bezeichnungen der Gaben der Braut«, Suomalais-ugrilaisen Seuran vuosijuhla-esitelmä 1979, julkaistu SUSA 77, 1981). Asiahistoriallisesti valaiseva ja monin parallelelein tuettu on myös hänen *tili*-sanalleen äskettäin esittämänsä skandinaavinen etymologia (Suomalais-ugrilaisen Seuran vuosijuhla-esitelmä 1980, julkaistu samoin SUSA 77, 1981).

Erityisen runsaasti Posti on syvällisen venäjän tuntemuksensa avulla kartuttanut tietojamme itämerensuomen venäläisistä lainoista. Niitä koskevien etymologioiden sarjan hän aloitti 1950 osoittamalla vanhahkaksi venäläiseksi lainaksi Inkerin runojen 'kylää tms.' merkisevän sanana *paasto* ja liittämällä samaan yhteyteen historiantutkimuksenkin kannalta merkittävin perustein myös Aurajoen suuna oletettavan kauppapaikan nimen Kaarinan Paaskunnan (»Mitä merkitsee Inkerin runojen *paasto*?»; »Kaarinan *Paaskunta* ja Aurajoen suuna muinainen kauppa«). Postin erinomaista perehtymystä venäläisiä lainoja koskeviin kysymyksiin osoittaa myös tarkka, monia uusia näkökohtia sisältävä Jalo Kaliman Slaavilaisperäinen sanastomme -kirjan arvostelu (1953). Vuonna 1959 hän sitten jatkaa venäläisetymologioitaan julkaisemalla selvityksen ensinnäkin 'kiitosta' merkisevän sanana *pomassipa* jne. (Inkeri) ja sitä etäsukukielissä vastaavien sanojen originaalista (osa kirjoituksesta »Sanahistoriallisia hajahuomioita«), toiseksi »Vatjan *rõppa* 'puuro' sanana alkuperästä» ja kolmanneksi »*Käämi* sanana alkuperästä«, jonka hän löytää muinaisvenäjältä. Metodisesti epäilemättä ansiokkain on *käämi*-sanana selvitys, jonka äännepuoli on taitavasti rakennettu; muinaisvenäjän affrikaatta *t's* on Postin mukaan korvautunut etuvokaalin edellä *k*:lla kuten lapin *č* useissa suomen lappalaislainoissa. Seuraavana vuonna hän (kirjoituksessa »Etymologia huomioita«) sitten liittää itämerensuomen venäläisiin lainoihin majavan etelävirolaisen nimityksen *kobras* ja venäläisiin käännöslainoihin viron merkillisen 'miljoonaa' merkisevän sanana *musttuhat*.

Muutaman vuoden tauon jälkeen sarja jatkuu. 1965 selittyy venäläiseksi lainaksi »Suomen *tankki* pukimen nimityksen«, ja 1967 Posti antaa itämurteiden ja karjalan 'oven ripaa' merkisevän »*Kääkä* sanana alkuperästä« samanlaisen lainaselityksen. Muinaisvenäläisten lainojen ikäyksen ja leviämisen

väylien kannalta tärkeitä kannanottoja sisältyy kirjoitukseen »Suomen *taron*-sanana alkuperästä» (Erkki Itkonen juhla kirjassa SUST 150, 1973). Tämä 'asuttua seutua, rintamaata' merkitsevä suomen sana on levinnyt laajalti lappiin lappalaisheimoa kulloinkin lähinnä olevan naapurimaan tai -kielen nimeksi. Postin mukaan se on perimmältään laina venäjän sanasta *dor* 'raivio, perkiö, kaski; uudisasutus raiviolla', ja suomeen se olisi omaksuttu venäläislähtöisen kaskikulttuurin mukana huomattavan varhain; tähän viittaisivat paitsi edelleenlainautuminen laajalti lappiin myös sellaiset vanhat länsisuomalaiset paikannimet kuin *Alas-* ja *Ylistaro*. Kohta tämän jälkeen Posti osoittaa *vainu*-sanamme (alkumerkitys 'haju') venäläiseksi lainaksi, joka on erotettava toisesta venäläisestä lainasta *vaino* (»*Vainun* ja *vainon* jäljillä» Matti Kuuselle omistetussa Kalevalaseuran vuosikirjassa 54, 1974). Tiiviin synteessin venäläis-suomalaisten lainakosketusten tutkimuksen tuolloisesta vaiheesta Posti on 1976 esittänyt Petroskoissa pitämässään esitelmässä (»Venäläis-suomalaiset kielelliset kosketukset ja niiden tutkimuksen merkitys», Castrenianumin toimitteita 13, 1975). Esitelmään sisältyy myös tähdellisiä uusia kannanottoja; tärkein koskee *ies*-sanana lainalähdettä. Tämän slaavilaisen lainan ikäys oli äännesyistä kauan ollut epävarma. Kaliman-arvostelussaan 1953 Posti oli kallistunut sille kannalle, että varhemman **iγes*-muodon *γ* olisi Toivosen esittämään tapaan venäjän *ž*:n substituutti, jolloin ei jouduttaisi olettamaan eräiden tutkijain tavoin anakronistisen tuntuista kantaslaavilaista lainausta (jossa alkup. *g* > ims. *γ*). Postin uusi käsitys perustuu toisaalta *käämin* avaamiin näköaloihin, toisaalta havaintoihin, joita hän on tehnyt syrjäänin 'ruista' merkitsevän *rud'žeg*-sanana alkuperästä. Syrjäänin sana näyttää olevan venäläinen laina venäjän *rož*-sanana edeltäjästä, jossa vielä on säilynyt alkup. *g*:tä edustava affrikaatta *d'ž* (siis **ro d'ž b*), ja kun näin on, Postin mielestä on aiheellista johtaa myös **iγes* : *ikehe*-sanana *k* tuosta affrikaatasta samaan tapaan kuin *käämi*-sanana *k*-klusiili *t's*-affrikaatasta. Sana olisi siis hiukan vanhempaa lainakerrostumaa kuin Toivonen oli esittänyt, ei kuitenkaan peräisin kantaslaavin affrikoitumattomasta vaiheesta. Jälleen on kerran tehty onnellinen huomio — tässä tapauksessa siis havainto suomen lappalaisten lainasanojen jälle-edustuksesta — antanut sysäyksen uusien oivallusten sarjalle.

Monitahoiseen ja vakuuttavaan todisteluun nojautuu Postin esitys *kerettiläinen*-sanana alkuperästä (»*Kerettiläinen*» Igor Vahroksen juhla kirjana ilmestyneessä Neuvostoliittoinstituutin vuosikirjassa 25, 1977). Martti Rapola oli varhemmin antanut sanalle kiintoisan tulkinnan: olisi kysymys Nilsin kylän nimen *Keyretty* johdoksesta, jota olisi käytetty aluksi tuon puolen heränneistä, sitten yleisemmin harha-, vääräoppisista; nimi olisi käytössä muuntunut myös muodoltaan. Posti osoittaa *kerettiläisen* merkityksessä 'harhaoppinen' Rapolan olettamaa vanhemmaksi, selvittää *Keretti*-nimien laajaa levikkiä ja vanhaa ikää Stolbovan rauhan jälkeisellä ortodoksisella alueella ja paljastaa nyt

nimen juuret: pohjana venäjän samaa merkitsevä *jeretik* (äänneasuun vrt. *Kiesus* 'Jeesus'). 'Herännyttä' merkitsevä *keyrettyläinen* on Postin luontevan selityksen mukaan Nilsin Keyrettyyn perustuva *kerettiläisen* kansanetymologinen muunnos; juuri *kerettiläistä* oli aiemmin käytetty heränneidenkin pilkkanimellä. Tutkielma kokonaisuutena on laajan ja taitavan palapelin tulos. Tuossa palapelissä on tarvittu kulttuurihistorian, nimistön ja sanaston tuntemusta — ja tietysti taas ratkaisevaa oivallusta, äännepuolen selvitystä, joka uuden etymologian varmistaa.

Postin venäläisetymologioiden sarja ei näy olevan päättymässä. Varsinainen venäläinen laina, edes käännöslaina ei hänen mukaansa tosin ole kyseessä, kun hän (artikkelissa »*Kulle* kalastusvälineen nimityksen», Pertti Virtarantalalle omistetussa Kalevalaseuran vuosikirjassa 1978) selittää 'ajoverkkoa' merkitsevän *kulle*-sanana semanttista taustaa. Postin mukaan tämä sana perustuu *kuulla*-verbin johdokseen *kuultaa* ja selittyy kantaverbin merkityksestä 'tuntea': kalastaja on heti lohen jouduttua kulteeseen rihmoista tai köysistä todella tuntenut sen tempoilun. Tässä tapauksessa on olennaista se, että venäjältä löytyy semanttinen paralleeli: venäjässäkin ilmaistaan pyydykseen käyneen kalan tempoilun tuntemista verbeillä, jotka merkitsevät myös 'kuulemista' tai 'kuuntelemista'. — Kaskitermistön alalle Posti on uudestaan siirtynyt 1982, kun hän (Antti Sovijärven juhla- ja muistikirjassa, SUST 181) selvittää suomen itämurteiden sanaa *tiere* (= karj. *tiero*), joka merkitsee 'palamatonta paikkaa kaskessa, piellospäätä' mutta myös 'palon rovitsemista palamattomien puiden avulla'. Postin kirjoituksessa on taas tärkeällä sijalla venäläisen kieli- ja kansatieteellisenkin kirjallisuuden tuntemus; hän osoittaa, että hänen olettamansa lainaoriginaalin *tereb* 'raivio' johdoksella *terebit* 'raivata' on myös erityismerkitys 'kasata kaadetun kaskan oksat ja latvat'. Äänneasiat viittaavat tällä kertaa nuorehkoon lainaan; olisivatko venäläiset siis olleet itäsuomalaisen oppimestareina kaskanpoltossa vielä äskeisinä vuosisatoina?

Postin kokonaiskuva sanastontutkijana jäisi kuitenkin pahoin vajaaksi, ellei kunniasijalla muistettaisi hänen 631-sivuista Vatjan kielen Kukkosen murteen sanakirjaansa (1980). Puolen vuosisadan takaisen Kukkosen sanastuksen tulokset ovat Seppo Suhosen avulla päässeet siinä kaikkia tutkijoita hyödyttämään, ja samalla paljastuu taas kerran kenttätutkimuksen merkitys tieteellemme. Usein — ja varsinkin Lauri Postilla — se on suoranaista ideoiden ja innoitteiden lähteenä tekijänsä myöhemmille tutkimuksille, mutta samalla se on jatkuvasti pohja, jonka varaan kaikki tuleva tutkimus rakentuu. Vatjan Kukkosen monumentin arvoa kohottaa erityisesti vielä se, että Virossa akateemikko Aristen johdolla toimitettavassa vatjan suuressa kokoomasanakirjassa juuri omaleimainen Kukkosen murre edustuu niukasti. Posti on teoksellaan täyttänyt itämerensuomalaisen kielentutkimuksen todellisen aukon.

Olen esittelyssäni keskittynyt Lauri Postin tutkijantiehen; sen tulokset lopulta ovat ne, jotka tiedemiehen elämäntyöstä jäävät pysyvimmiksi. Postin tutkijantie valaisee häikäisevällä tavalla myös sitä, miten huippuluokan humanistinen tutkimus syntyy. Se ei synny kaavamaisina »projekteina»; se syntyy luovan yksilön pitkäjännitteisenä työnä, jolle on ominaista sekä määrätietoisuus että kimmoisa jousto: tutkimuksen etenemisen ja uusien löydösten vaatimat muutokset alkuperäisiin suunnitelmiin, eri syistä väistämättömät katkot ja pitkätkin haudutusajat, poikkeamat valtareiteiltä sinne, minne tutkijan uteliaisuus ja hänen vaistonsa kulloinkin vetävät. Lauri Postin tutkijantyön elinehtoja on ollut kenttämatkoilla ja lukemisella saavutettu ainoalaatuinen oppineisuus. Oppi ei hänellä ole jäänyt elottomaksi tietopääomaksi; tieto ja idea ovat tutkijan mielessä liittyneet toiseen tietoon ja ideaan ja kutoutuneet aina laajemmaksi selityksen verkoksi. Yksityiskohdat silmukoituvat tuossa verkossa tiiviisti toisiinsa. Perimmältään ne ovat kuitenkin alisteisia kehittymässä olevalle, aluksi ehkä vain luonnoksena kangastelleelle kokonaisuudelle, jonka kiinteät linjat vasta varsinaisessa luomistyössä hahmottuvat. Työ on ruokkinut toista työtä. Se mitä Posti kirjoittaa kuusikymmen- tai seitsenkymmenluvulla, ei tosin ole suoraan ennustettavissa hänen varhemmasta tuotannostaan. Jälkeenpäin on yleensä kuitenkin osoitettavissa, että sen juuret ovat kaukana, joskus yllättävän kaukana takanapäin; kolmikymmenluvun etiäiset ovat voineet ennakoida kahdeksankymmenluvun kypsiä tuloksia.

Mutta laajaan elämäntyöhön mahtuu muutakin kuin tutkijantyö: onhan siinä mukana sekin tasainen, paikasta toiseen etenevä virkatie, joka tavalliselle valtion virkamiehelle jää ainoaksi aikakirjoihin vietäväksi. Myös tämä virkatie on Postilla ollut poikkeuksellisen monivaiheinen ja ansiokas. Ylioppilas Lauri Posti hoiti 1934 Greifswaldin yliopistoon perustettua suomen kielen lehtoraattia yhtenä ensimmäisistä alamme ulkomaanlehtoreista. Maisteri Lauri Posti oli 1938—39 yhdessä ensimmäisistä Helsingin yliopiston tutkimusassistentin toimista, jollaisia A. K. Cajanderin hallitus oli yliopistoon perustanut. Sotavuodet veivät maisteri Postin muihin, kansallisesti tärkeisiin tehtäviin: hän oli tiedotustoiminnan tarkastusviraston palveluksessa 1940 ja valtion tiedotuslaitoksen palveluksessa 1941—44; ratkaisevassa vaiheessa, Suomen etsiessä parasta mahdollista rauhaa 1943—44, tohtori Lauri Postilla oli vastuullinen asema tiedotuslaitoksen tarkastusjaoston päällikkönä. Tiedotuslaitoksella oli tuona kautena vastuksensa. Parempaa todistusta Lauri Postista tuskin voitaisiin antaa kuin se, jonka rauhanhallituksen pääministeri Edwin Linkomies on hänestä antanut muistelmissaan (Vaikea aika s. 213): »Ainoa tiedotuslaitokseen kohdistunut täysin onnellinen vaali oli filosofian tohtori Lauri Postin määrääminen tarkastustoimiston päälliköksi. Hän oli ehdottoman lojaali, tunnontarkka ja hyvin arvostelukykyinen. Olin hänen toimintaansa kaikin puolin tyytyväinen.»

Helsingin yliopistossa tuli vastaväitelleestä tohtori Lauri Postista itämerensuomalaisten kielten dosentti 1942, suomalaisen filologian apulaisprofessori (Martti Airilan jälkeen) 1945 ja itämerensuomalaisten kielten professori (Lauri Kettusen jälkeen) 1953; tästä virasta hän täysinpalvelleena erosi 1971. Lukemattomat oppilaspolvet muistavat kiitollisina hänen tasaisen tyyntä, selkeää opetustaan ja erityisesti hänen avuliaisuuttaan ja kannustustaan opintotutkielmien ja väitöskirjatöiden ohjaajana. Hänen hallintomiehen kykynsä tulivat erityisesti oikeuksiinsa, kun hän toimi historiallis-kielitieteellisen osaston dekaanina 1960—66. Mutta myös yliopiston ulkopuolella hänen asiantuntemustaan ja hallintokykyään on runsaasti käytetty. Hän oli pitkään ylioppilastutkintolautakunnan jäsenenä ja lopulta sen puheenjohtajana 1953—66. Venäjätaitonsa ja Neuvostoliiton olojen tuntemuksensa perusteella hän on ollut kuin luotu Suomen ja Neuvostoliiton välisen kulttuurivaihdon elvyttäjäksi. Hänellä oli keskeinen osuus maiden välistä tieteellis-teknistä yhteistyötä koskevan sopimuksen muotoutumisessa 1955, ja myöhemmin hänestä tuli Suomen ja Neuvostoliiton välisen kulttuurivaihtokomitean puheenjohtaja (1963—68) ja Neuvostoliittoinstituutin neuvottelukunnan puheenjohtaja (1968—77). Hänen hallintouransa huipentui 1975 opetusministeriyteen Keijo Liinamaan johtamassa virkamieshallituksessa.

Yliopiston ulkopuolella Lauri Postin toiminta on kuitenkin keskittynyt tieteellisiin yhteisöihin. Suomalais-ugrilaisen Seuran toimimiehenä hän on tehnyt harvinaisen pitkän ja satoisan päivätyön: sihteerinä 1938—52, johtokunnan jäsenenä 1952—55, varaesimiehenä 1955—77 ja lopulta esimiehenä 1978—80. Sanakirjasäätiön hallituksen puheenjohtajana hän on ollut yhtäjaksoisesti vuodesta 1967. Tieteelliseksi yhteisöksi oli aikoinaan katsottava myös opetusministeriön, korkeakoulujen ja keskeisten tieteellisten seurojen välinen luottamuselin valtion humanistinen toimikunta; sen taitavana ja asiantuntevana varapuheenjohtajana Posti oli 1969—70 ja puheenjohtajana vuodet 1971—73 eli viimeiset ajat ennen valtion tieteellisten toimikuntien poliittista miehitystä, joka tapahtui joulukuun lopussa 1973 ja johti toimikuntien tieteellisen tason ja asiantuntemuksen kohtalokkaaseen laskuun. Eräänlainen tieteellinen yhteisö on myös opetusministeriön asettama Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen johtokunta. Posti oli sen ensimmäisenä puheenjohtajana 1976—79.

Tunnustukseksi suurista ja pysyvistä ansioistaan suomen kielen ja sen sukulielten tutkimuksen alalla Lauri Posti kutsuttiin Kotikielen Seuran kunniajäseneksi seuran satavuotisjuhlassa 1976 ja Suomalais-ugrilaisen Seuran kunniajäseneksi esimiehen tehtävästä erotessaan 1980. Korkeimman maasamme tieteenharjoittajalle nykyään annettavan tunnustuksen, akateemikon arvonimen, hän oli saanut jo tätä ennen, 1975. Kotikielen Seura toivottaa kunniajäsenelleen, Virittäjä puolestaan toimitusneuvostonsa jäsenelle ja pitkä-

aikaiselle avustajalleen akateemikko Postille hänen merkkipäivänään lämpimästi onnea. Samalla ne toivottavat hänelle tuloksellisina jatkuvia tieteellisen virkotien vuosia: monet hänen ideansa odottavat vielä toteutumistaan ja monet hänen tärkeät aineskokoelmansa julkaisemistaan.

Lauri Posti at 75

TERHO ITKONEN (Helsinki)

Lauri Posti, Emeritus Professor of Finnic Languages at the University of Helsinki, will be 75 on March 17th.

Lauri Posti was born of peasant stock near Turku in south-west Finland; he went to school in Turku, was awarded his Master's Degree at Helsinki in 1934, and received his doctorate in 1942. He continued his studies in Baltology at the University of Riga in 1935, and after the war also at Bloomington University, where he was a visiting professor in 1948—9.

Posti's career as a scholar has been based on extraordinarily wide reading and on large-scale linguistic fieldwork among the Votians in Estonia (1932 and 1933); among the Vepsians in Leningrad and various Veps-speaking areas in the Soviet Union, and also at the monastery of Valamo, which was then part of Finland (1934, 1935 and 1936); among the Livonians in Latvia (1935); and in the same year among the isolated South-Estonian dialect areas in Latvia. The ideas, inspirations and data originating in these research trips have clearly nourished the whole of his scholarly work.

Three main currents of research can easily be distinguished in Posti's work: Finnic phonology, morphology, and etymology, particularly loanwords.

In phonology, mention should be made of Posti's mature early studies: on early vowel harmony in Veps (which gradually broke down under the influences of Russian, as he shows with evidence from language geography and general phonetic principles; 1935); on the three distinctive tone types in Livonian (which no one had previously noticed; 1936); and on early consonant gradation in Veps stops (the levelling of which he explains in structural

and language geographical terms; 1938). Posti's doctoral thesis »Grundzüge der livischen Lautgeschichte« (1942) must be considered the most significant work of the century in the historical phonology of languages closely related to Finnish. The particular merit of the book is that, as if in passing, it also reveals the synchronic structure of the complex phonology of Livonian, and shows the role played in it by certain central phenomena (such as the quantitative structure types formed of two successive syllables). Using parallels from Livonian, he has also provided a uniform physiological and acoustic description of metaphony and breaking (Brechung) in the Scandinavian languages.

Around 1950 Posti began to be increasingly interested in sound substitution phenomena based on influences from neighbouring languages. He explains some phonological phenomena in Karelian and Veps in terms of the influence of Russian, some phenomena in Estonian in terms of Low German influence, and some phenomena in south-western Finnish dialects in terms of Swedish influence. At the same time he makes phonemic facts (equilibrium of the system, inertia before potential new phonemes, etc.) into explanatory principles for diachronic phonology. Substitutions influenced by another language and phonemic facts both play a major role in the extensive study »From Pre-Finnic to Late Proto-Finnic« (Finnisch-ugrische Forschungen 31), which appeared in 1953. Its central argument is that most of the many changes in the consonant system of Proto-Finnic are substitutions caused by the influence of (Proto-)Germanic. This theory is nowadays generally accepted, and it has had

notable heuristic importance for the recent revival of research on old Germanic loanwords in Finnic. Posti dealt with the principles of sound substitution theory in his important work »Kann Lautwendel durch fremden Einfluss verursacht werden?» (*Studia Fennica* 12, 1966), and he applied his theoretical views in practice in, for instance, his studies deriving preaspiration in Lapp from Scandinavian influence (1954), and the $k > \ell$ change in Vote (before front vowels) from Old Russian influence (1958). At the same time Posti continued his work on synchronic phonology. In 1950 and 1965 he published studies explaining that the quantity system of Estonian was basically not ternary, as was often claimed, but binary; in 1965 he developed his argument (anticipated in 1950) that this system is essentially based on structures formed of two consecutive syllables, and not the quantities of individual phonemes.

Posti's major work in the historical morphology of the Finnic languages is the extensive series of studies dealing with the formation of the passive in Finnic (1945), the two conjugations in Southern Estonian (1960), problems in the formation of the passive in Estonian and Finnish (1965), and the origin and development of the reflexive forms in East Finnic languages (1980). Posti had earlier taken the so-called short passive marker to have been originally a causative, and later reflexive, verbal suffix; the longer marker he explains as having originated via re-interpretation (the first part of it is a frequentative suffix which has since almost disappeared in Finnic). The passive appears to have originally been multipersonal, although in most Finnic languages it has become unipersonal. Posti shows that the personal ending of the unipersonal passive has been the old medial conjugation 3rd person singular ending; the medial conjugation, comparable to the deponent verbs in Indo-European languages, has survived almost intact in Southern Estonian, but elsewhere its place has been taken by the normal conjugation. The 3rd person singular ending in the reflexive conjugation of East Finnic languages is, according to Posti, this same medial

personal ending; the reflexive conjugation — both markers and endings — in fact presents an extremely heterogeneous picture, which suggests that it became established in different dialects separately. Yet it always seems to have been influenced by the model of the reflexive conjugation in Russian.

Posti did not really turn to etymological research until the 1950's; his work here is characterized by a thorough mastery of loanword relations in both the source and the receiving language, and a keen awareness of semantic, phonological and ethnological details. Posti drew attention to a large number of previously unknown Baltic and Germanic loanwords in the Finnic languages; he has also dealt in particular with a great many Old Russian and Russian loans in these languages. His major lexicographical work is the comprehensive dictionary of the Kukkosi dialect of Vote, which was published in 1980, based on his fieldwork of half a century before.

Posti's scholarly life's work as a whole is an excellent example of long-term creative research backed by scientific erudition, a richness of ideas, a gift for creating syntheses, and a notable theoretical talent. The major themes of his research have often been turned over in his mind a long time, but the result is the more mature for it; one often notices that minor observations from decades back have presaged major syntheses in his later research.

Posti was Assistant Professor of Finnish Philology at Helsinki University from 1945 to 1953, and Professor of Finnic Languages from 1953 to 1971. He has been extremely active in the Finno-Ugrian Society: in the 42 years 1938—80 he has been secretary, member of the administrative committee, vice-chairman and chairman. His administrative skills have been called on in a wide variety of responsibilities in the university, in science and cultural administration, and culminated in six months as Minister of Education in 1975.

In 1975 Posti was awarded the honorary title of Academician. He was invited to be an honorary member of the Mother Tongue Society in 1976, and of the Finno-Ugrian Society in 1980.